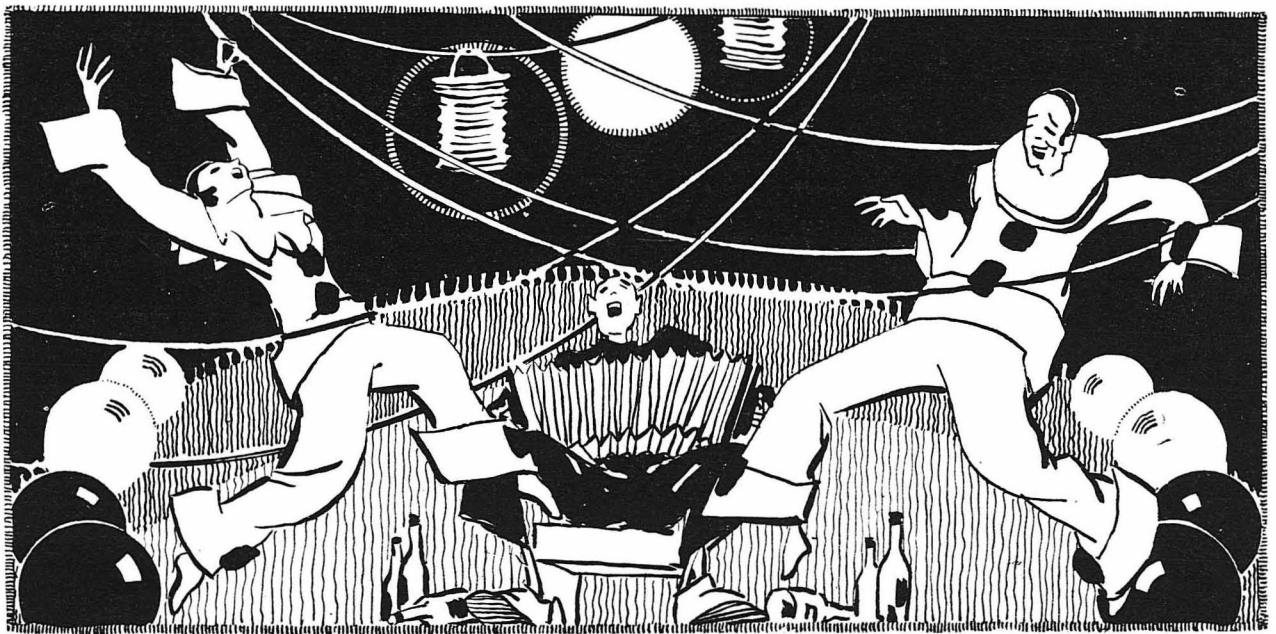

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. ΧΑΡΗ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΣΤΟΥΣ ΑΝΕΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΚΥΜΑΤΑ...

Ο Πανάγος, ο Μαυροθαλασσίτης κάθεται στη πλώρη του καϊκιού του, πάνω σ' ένα σαραβλιασμένο κορίνι και κοιτάει τη θάλασσα. Έχει ώρα που φρεσκάρισε και τὰ βουνά γύρω, κατεβάζουν δυνατόν άγέρα που κάνει το πέλαγο να χορεύει. Τὰ κύματα σκάνει κι' άφροκοπάνε γυαλοπερίγυαλα. Πλάι στα χαλάσματα των παλιών βενετσιάνικων μπεντενιών, πούχει χρόνια και χρόνια τώρα άραγμένο τὸ καϊκι του ὁ καπετάν Πανάγος, ἡ θάλασσα εἶνε πειὸ ταραγμένη, πειὸ άγρια καὶ λυσσασμένη. Τὰ νερά βροντάνε σάν κεραυνοὶ καθὼς πέφτουν άγριεμένα μέσα στὶς σκοτεινὲς τρύπες πού τραβάνε κάτω ἀπὸ τὴ γῆ, χωρὶς κανεὶς νὰ ξέρη πὺθ βγάζουν...

Μέσα στὴ βουή καὶ στὸ οὐρλιαχτὸ τῆς τρικυμίας, τὰ κύματα θεωρεῖν, ἀπαράλλαχτα φτερωτά άτια, ἀνεμίζουν τὴν άσπρη, άφρένια τους χαίτη, σφυρίζουν φρενιασιμένα, σαλτάρουν ἀπάνου σ' ἀκατάλυτα μπεντενία, σά νὰ θέλουν νὰ τὰ καβαλλήσουν...

Μὲ τοὺς άγχῶνες στηριγμένους στὰ γόνατα, μὲ τὸ πηχοῦνι ἀκουμπισμένο στὶς σφιγμένες γροθιές του, μὲ τὸ λαμὸ τεντωμένο, ὁ μπάρμπα Πανάγος, άγναντεύει ὥρες τώρα τὴ θάλασσα, πὺθ λυσσομανάει καὶ δέρεται... Πλάι του στέκει στὰ μπροστὶνα του πόδια ὁ σκύλος του, ὁ Σορόκος, γέριζο καρβοδόκιλο, μὲ χοντρὸ μαλλιαρὸ κεφάλι καὶ μάτια κοκκινισμένα ἀπ' τὰ γερατειά καὶ τὴν άμνη τῆς θάλασσας. Ὅπως καὶ τ' άφεντικὸ άγναντεύει κι' ὁ σκύλος τὴ θάλασσα, τὴν μικροκυματοῦσα, πὺθ ἀντρεῖται κι' άφροχοχλάζει, ἀπὸ τὴ μιά άκρη ὡς τὴν άλλη...

Τὸ καϊκι εἶνε παλιό, γέριζο, φαγομένο ἀπ' τὶς θάλασσες, κυματοδαρμένο, χωρὶς τιν ὁμορφὴ του άριστασιά, ποῖχε μιά φορὰ κι' ἔναν αἶμα, στὰ νεῖτα του, ὅταν ταξίδευε καμαρωτὸ — καμαρωτὸ, στὸ πέλαγο, μὲ τὴ γαλήνη τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ τὶς φουρτούνες τοῦ χειμῶνα...

Τὸ κατάρτι εἶνε σπασμένο στὴν κορφῇ, στραβὴ ἡ ἀντένα, ὁ φλόχος κρέμεται κουρελιασμένος κι' ἀνεμόδαρτος. Ἡ μπουκαρόρτες λείπουν, τὸ τιμὸν κοίταται παραγμένο σὲ μιά γωνιά, μὲ σπασμένο τὸ διάκι... Ἔτσι καθὼς φυσομανάει ὁ άνεμος κι' οὐρλιάζει καὶ βροντάνει ἡ τρικυμία, τὸ καϊκι χορεύει πάνω στὸ νερό, μιά τοῦ βάθους μιά τοῦ πῆλου... Τρίζει ὁλόκληρο, πρὶμ — πλώρη, τὰ χοντρά παλαμάρια πὺθ τὸ κρατάνε δεμένο ἀπ' τὰ σιδερένια κρινέλια τῶν μπεντενιῶν, τεζάρουν καὶ τριζοκοπάνε. Τὸ κύμα πηδάει ζωφρενο καὶ μανιασμένο ἀπάνου του, σαρώνει τὴν κουβέρτα, μπαίνει σ' ἄμπάρια. Μά ὁ καπετάν Πανάγος μένει πάντα στὴ θέσι του ἀτάραχος, βυθισμένος στοὺς μικρινούς του λογισμούς. Μεγάλα, κουρελιασμένα σύννεφα τρέχουν στὸν οὐρανό...

Ὁ ἥλιος βασιλεύει αἰματοκυλισμένος... Ἡ θάλασσα βάφεται κόκκινη... Τὰ τεῖαμα τῶν σπιτιῶν, στὸν ἀντικρινὸ λόφο, ἀνάβουν καὶ φλογοβολοῦν, οἱ άφροὶ πὺθ σηκώνονται ἀνάερα, χρυσολαμπίζουν, ροδίζουν οἱ άκρογαλιές, ροδογελάει ἡ στεριές... βραδυάζει!...

Ὁ μπάρμπα Πανάγος δὲ ταραζεται ἀπ' τὴ θέσι του. Τὸ σκυλὶ πλάι του δὲν σαλεύει. Τὸ ζω ξέρει τὰ χούϊα τ' άφεντικου, ξῆσανε χρόνια καὶ χρόνια μαζί,

μαζὺ θαλασσοπνίγηκαν στὰ νεῖτα τους...

Ὁ νοὺς τοῦ μπάρμπα Πανάγου άρμενίζει κι' αὐτὸς τώρα στὰ ὁμορφα καὶ τ' άγύριστα τὰ περασμένα...

Σκέφτεται τὴ ζωὴ του ὁ μπάρμπα Πανάγος, τὴ ζωὴ του, πὺθ πέρασε καὶ πάει, σάν ἕνα ταξεῖδι ἀνάμεσα σὲ φουρτούνες καὶ σ' άνεμοχαλασμούς. Σκέφτεται τὶς παλιές του τὶς άγάπες πὺθ τις ἔχασε γιὰ πάντα. Λαχτάρα κι' άδυναμία τὸν ἡ θάλασσα. Λατρεῖα τοῦ ἡ γυναῖκα του, ἡ Ἀκριβή, ἡ περὶφρη, πανῶρια καπετανίσσα, πὺθ τοῦ τὴν κλείσανε στὴ μαύρη γῆ...

Ἀπὸ μικρὸς άγάπησε τὴ θάλασσα τὴ γαλανή. Αὐτὴ τοῦ πῆρε πρώτη τὴν καρδιά...

Ὑστερα μοίρασε τὴν άγάπην του στὰ δύο. Παντρεύτηκε τὴν Ἀκριβή, πῶταν ἀπὸ τὶς πρῶτες τοῦ νησιοῦ, κοπέλλα φρόνιμη, κι' άγγελολάμπη. Ἦταν κι' αὐτὴ γαλανή ὅπως ἡ θάλασσα, γεμάτη γλύκα καὶ καὶμὸ. Κι' ὕστερα ἀπ' τὸ γάμο τοῦ τρίτωσε ἡ άγάπην του, ὅταν ἔφτιασε τὸ καϊκι του πὺθ τοῖργαλε «Πανῶρη», γιὰ νὰ τοῦ θυμίζει τὶς ἄλλες δύο τὸν άγάπες.

Μά ξήλεψε ὁ οὐρανός, θαρρεῖς, τὴν εὐτυχία του κι' ἀπάνου στὸν τρίτο χρόνο τοῦ πέθανε τὸ πρῶτο παιδί π' ἀπόχτησε μὲ τὴν Ἀκριβή.

Ὑπομόνεψε μολαταῦτα ὁ καπετάν Πανάγος... Ὁ Θεὸς τοῦ τῶ-δωσε, ὁ Θεὸς τοῦ τὸ πῆρε, ἄς εἶνε δοξασμένο τ' ὄνομά του!...

Μ' ἀπ' τὴ μέρα αὐτὴ ἡ δυστυχία φώλιασε στὸ σπίτι του. Μέσα στὸν ἴδιο χρόνο — συμφορὰ ἀναπάντεχη — ἔχασε καὶ τὴ γυναῖκα του. Ὁ θάνατός της τοῦ στοίχισε άκριβή. Ἔχασε μὲ μιάς ὅλη του τὴ δύναμη, ὅλη του τὴν άντοχή, τὴν πίστι πὺθχε στὸ Θεό...

Τὴν ὥρα πὺθ τὴ θάρανε τὴν Ἀκριβή, ἔπεσε πάνω στὴν κάσα της σάν τρελλός, σκούζοντας σπαραχτικὰ καὶ φρενιασμένα: — Καρδίτσα μου, ψυχούλα μου, πὺθ μ' άφίνεις!...

Κι' ὅταν τὴν κατεβάζανε στὸ λάκκο της, τὸν κράτησαν γερά γιὰ νὰ μὴ πέθῃ ὁ ἴδιος μέσα. Ἀκούγοντας τὴν κάσα νὰ χτυπᾷ στὰ πλάγια τοῦ κιβουριοῦ, ἔτσι φρενιασμένος κι' ἀπόκοτος, καθὼς ἦταν, άρχισε νὰ οὐρλιάζει, νομίζοντας πὺθ βρίσκεται στὸ πέλαο καὶ τρακάρισε στὴν ξέρα: — Βίρα!... Βίρα σκύλε!...

Ἦταν σάν θεοτρελλός κι' ὅσο κι' ἂν πάσχισαν δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν ἀποτραβήξουν ἀπ' τὸ τάφο της. Λίγο ἄκομα καὶ θάπνιξε τὸ νεκροθάφτη, ὅταν τὸν εἶδε νὰ ρίχνῃ τὴν πρώτη φτυαριὰ τὸ χῶμα πάνω στὸ φέρετρο. Τρομάξανε νὰ τὸν συγκρατήσουν.

Ὁ Σορόκος εἶχε τραπώσει ἀνάμεσα στὰ σκέλια του καὶ γούρλιζε κι' αὐτὸς άγρια...

Εἶδαν κι' ἀπόειδαν πειὰ καὶ τὸν παρήτησαν στὸ νεκροταφεῖο μὲ τὸν μοῦτσο πὺχχε στὸ καῖνι, νὰ τὸν παραστένῃ.

Ὅταν ἔφυγε ὁ κόσμος ὁ καπετάνιος ἔπεσε μπρομύτα πάνω στὸν τάφο κι' άρχισε νὰ δέρεται ἀπελπισμένα. Ἐχῶνε τὰ δάχτυλά του στὸ νο-πὸ χῶμα, κόλαγε τὰ χεῖλια του πάνω σ' αὐτὸ κι'

έσκουζε με παράπονοι

— Άκριβή!... Άγάπη μου, πού μ' αφήνεις καρδούλα μου!...

— Έκλαψε κει πάνω απ' τη γη που του σκέπασε τη συντροφισσα της ζωής του ώρες κι ώρες. Ύστερα σηκώθηκε με μιάς, σφουγγίζοντας τα μάτια του και τράβηξε κατά την πόλη, περπατώντας με μεγάλες δρασκελιές, άμילητος, άφανισμένος. Πίσω του άκολουθούσε ο σκύλος του, λυπημένος κι αυτός, με την ουρά στά σκέλια και πειό πίσω, ο μούτσος, βουβός και φοβισμένος...

Ο καπετάν Πανάγος έφτασε στ' λιμάνι, πήδησε στην «Πανώρη», πήρε μέσα το Σορόκο, κι έγενεψε στο μούτσο να φύγει. Έλυσε γρήγορα—γρήγορα τ' αγκυριά, άπλωσε τ' αγκυριά κι άνοιχτηκε στο πέλαο... Πού πήγαινε; Για πού έβαλε πρύμη; Κανείς δεν ήξερε. Η «Πανώρη» έσκισε καμαρωτή τη θάλασσα και χάθηκε στο γαλάζιο βάθος της. Μιά βδομάδα κάνανε να τον δουν να γυρίζει πίσω. Κανείς δεν ήξερε σε ποιές θάλασσες άρμένισε. Το πέλαος ήταν άγριο και φουρτουνιασμένο και τον είχαν για χαμένο. Άξαφνα πάνω στις έφτά μέρες ξεχώρισαν την «Πανώρη» πέρα, στ' άνοιχτά, ν' άρμένιζε κατά το λιμάνι. Ο καπετάν Πανάγος γύριζε απ' το παρθένο ταξίδι του κι άγνώριστο το καιρί του, μ' άγνωστη την ίδια του την όψη. Η άντένα της «Πανώρης» ήταν σπασμένη, κουρέλι το πανί της, κομμένα τ' αγκυριά. Σπασμένο το μπαστούνι της άκόμα κι' ο φλόκος κρεμόταν κι' αυτός κουρέλι. Ο καπετάν Πανάγος είχε κι' ο ίδιος άγριώσει. Τα μάτια του είχαν πάρει μι' παράξενη λάμψη άγριάδας, τ' άγριότητα του είχαν μεγαλώσει, τ' αγκυριά του ήταν σε χάλι...

Ο Σορόκος όρθος μπρός στην πρύμη, με τη μούρη ψηλά, γέμισε τον άέρα με τ' αγκυριά του, χαϊρετώντας έτσι το ξαναγυρισμό στο γυρίο, άπάνεμο λιμάνι του νησιού... Πού θαλασοδρόνιζαν ο καπετάν Πανάγος τόσες μέρες; Δεν τόπε σε κανένα. Έρριξε άγκυρα, έδωσε το καιρί του σε μι' άκρη του μώλου, σάλαρε όξω και τράβηξε βασιστός κι' άμילητος για το σπίτι του...

Κατάλαβαν μοιαιατά στο νησί πως έφτά σωστά ήμερόνυχτα χαροπάλευε άνάμεσα στον κυματοδαρμό, έτσι για να ξεχάσει τη λύπη του, χωρίς να πιάσει το λιμάνι, χωρίς να διπλωσώρη σε στεριά, ζώντας με ψωμί ξερό και νεράκι...

Τη δεύτερη μέρα του γυρισμού τον ο καπετάν Πανάγος ξαναφάνηκε στο λιμάνι. Μονάχος του μέσα σε μι' άραξη κι' ένα μεγάλο πινέλο στο χέρι, έβαφε την όλοσπηρη πρίν «Πανώρη» μαύρη!... Πάσχιαν στην άραξη να τον έμποδίσουν να δέν πέτυχαν τίποτα. Ο καπετάν Πανάγος άπαντούσε με μουρμουρητά, κουνώντας πάνω—κάτω το κεφάλι του, μη καταλαβαίνοντας καλά—καλά τι του λένε...

Έτσι βάφτηκε όλόμαυρη ή «Πανώρη», πούτανε πρίν όλοσπηρη άληθινός γλάρος στη θωρία και στη σβελλάδα. Μέρες περσίανε στο άναμεταξύ αυτό, χωρίς να δείξει ο καπετάν Πανάγος το πρώτο του κέρι για τη δουλειά. Είχε κλειδώσει πειά το σπιτικό του και έζωσε μέσα στο καιρί του, με τον Σορόκο.

Ενέμισης μήνας πέρασε άκόμα όσο να συνέρθη κι' απ' ο καπετάν Πανάγος. Ένα πρωί σήκωσε την άγκυρα και τράβηξε για τ' άνοιχτά. Ξαναόριζε έτσι μηχανικά τις παλιές του συνήθειες, ξαναβάζε μπρός τις δουλειές του, μι' ήταν πειά όλα χαμένα. Ο κόσμος τον είχε πάρει για μισότρελλο, κανέναν δεν του έμπιστευότανε φορτίο για το καιρί του, οι έπιβάτες πούφευγαν για τις άντικρυνές στεριές και τα κοντινά νησιά, δίταζαν να μουντ στο καράβι του, πού έτσι όλόμαυρο καθώς ήτανε, με το σκύλο άπάνω που οδούλαζε νυχτόμερα, τον φοβόζε. Ο καπετάν Πανάγος δεν έδειξε να λυπηθήκε απ' αυτό. Δέχτηκε τη μοίρα, έτσι όπως του ήρθε. Πεισμάτωσε κι' έδωσε το καιρί του, στην πειό άπομνηρη γωνιά του μώλου. Τις ίδιες μέρες πούλησε και το σπίτι του. Ζούσε πειά μέσα στην «Πανώρη», είχε δώσει το μούτσο του, μονάχα ο σκύλος του που κρατούσε συντροφιά, στις άτέλειωτες ώρες που τον βάραινε άβάσταχτη ή λύπη του... Είχε γεράσει μέσα στο λίγο αυτό καιρό, τ' αμαλλιά του άσπρίσανε, ή ρίζη του καμπούρισε...

Κι' όταν πειά, ύστερα από μήνες του σώθηκαν και τ' τελευταία λεφτά πούχε απ' την πούληση, του σπιτιού και συντηριότανε, ή δυστυχία τον πλάκωσε φοριχτή, άνυπόφορη...

Στην άραξη οι παλιοί του συντρόφοι του δινανε ό,τι μπορούσαν για να ψωμισώ. Μι' με τον καιρό του γύρισαν κι' αυτοί τις πλάτες και δεν ξαναγνώριστ' αν για τη μαύρη και την άραχλη τη ζωή του...

Περήφανος, άπόκοσμος και πικραμένος καθώς ήταν ο καπετάν Πανάγος, έλυσ' ένα πρωί τα παλαμάκια του καινού, τράβηξε την άγκυρα, έμπουκώσε απ' το μώλο και πήγε κι' άραξε έξω απ' το λιμάνι, κάτω απ' τ' αμυγδαλιώδη, παλιά, βενετσιάνικα μπεντένια. Ξεπούλησε ό,τι μπορούσε να πουληθή άκόμα από όσα όριζε κι' ύστερα πειά το νησί τον έλασε, λές κι' είχε πεθάνει...

Ζούσε κλεισμένος στην «Πανώρη» που γέρασε κι' αυτή, θάρρει κι' άπόκαμψε. Νύχτα σε νύχτα πηδούσε σάν φάντασμα από πέτρα σε πέτρα, έβγαυε όξω και πήγαινε κι' άγοράζε ψωμί. Ζούσε απ' το ψάρεμα. Με την πετονιά στο χέρι ξεχνόταν ώρες κι' ώρες κυττάζοντας τη θάλασσα...

Τα γένεια του είχαν μεγαλώσει, κουρελιάστηκαν τ' αγκυριά του, χλωμίανε ή όψη του. Ήταν σάν φάντασμα του ίδιου του έαυτού του, μέσα στο άφανισμένο καιρί του...

Στις μεγάλες τρικυμίες άνέβαινε άλαφιασμένος απ' τη κοκέτα

του, καθότανε κατάπρυμα και χαϊρόταν το κυματοδαρμό, τη βροντή και το σάλαγο της φουρτούνας.

Έτσι πέρασαν τ' χρόνια. Γέρασε πειά για καλά ο καπετάν Πανάγος. Στο νησί τον είχαν όλοτετα ξεχάσει. Δεν τούμενε παρό ό Σορόκος, γέριος κι' αυτός, σκελετωμένος, μισόστραβος πειά... Το σκύλι έννοιωθε τον πόνο και τη συμφορά τ' άφεντικού και στύλωνε πολλές βολές άπάνω του με θλίψη τα θολά του μάτια. Μι' μι' νύχτα τον έλασε και τον σύντροφό του αυτόν ο καπετάν Πανάγος. Κοιμόταν στ' άμπάρι όταν ξύπνησε άξαφνα άκούγοντας το Σορόκο να ούρλιάζει λυπητερά. Το σκύλι πλάγιαζε πάντα κουνουλιασμένο στα πόδια του. Γονάτισε κοντά του και του μίλησε, χαϊδεύοντάς του το κεφάλι. Ο σκύλος σήκωσε τ' άκοκκινισμένα μάτια του και κυττάζε λυπητερά τ' άφεντικό του.

— Σορόκο!... του μίλησε σιγανά ο καπετάν Πανάγος. Ο Σορόκος γούλιε λυπημένα κι' άνακαυμένης το κεφάλι του πάνω στα μπροστινά του πόδια. Φαινόταν πως κάτι είχε. Κοντανάσκανε, ή γλώσσα του κρεμόταν έξω, ξαφνικές τρεμούλες τάραιζαν το κορμί του. Έκλεινε τα μάτια του και τα ξανάνοιγε άπότομα στυλόνοντας το θολό, λυπημένο βλέμμα του πάνω στ' άφεντικό του.

Το καπετάν Πανάγος του τύττησε ή καρδιά. Κάθισε κάτω και πήρε το κεφάλι του σκύλου στα γονάτα του. Τα λυπημένα μάτια του καπετάνιου στυλώθηκαν πάνω στα θολά μάτια του ζώου. Κυττάζοντουσαν έτσι κάμποση όρα. Ο καπετάν Πανάγος άναστεύαζε. Χαίδεψε το κεφάλι του σκύλου και του μίλαγε σιγανά.

— Γέρο μου... Φτωχέ μου... Μι' μ' αφήσεις... Μι' μου φύγεις... Ξέρεις έσύ... Είμαι έρημος στον κόσμο...

Τα μάτια του βοήκωσαν...

Το σκύλι ούρλιάζε λυπημένα και τούγλυψε τα χέρια... Στα πλευρά του καινού το νερό χτυπούσε και βρόνταγε. Κάποιος γλάρος φωλιασμένος στις τρύπες των μπεντενιών έσκουζε ξαφνικά άγρια μέσα στην κρύα χειμωποιατική νύχτα...

Έτσι πέρασαν ή ώρες... Την κονταυγή ο σκύλος άρχισε να ρουθουνίζε βαριά. Τα μάτια του κλείσανε. Τινάζονταν άπότομα κάθε τόσο, είχε τεντώσει κι' είχε μακύνει παράξενα...

Ο καπετάν Πανάγος τον κυττάζε βουβός, λυπημένος. Άξαφνα ο σκύλος τινάχτηκε μι' άκόμα φορά άπότομα, τέντωσε τ' αγκυριά και δεν σάλεψε πειά. Είχε φορτίσει...

Ο καπετάν Πανάγος έπεσε μπρούνιτα πάνω στην κονκέτα του κι' άπόμεινε έτσι ώρες...

Ήταν πειά μονάχος στον κόσμο... Το πρωί άνέβηκε και κάθισε στην πρύμη του καινού κυττάζοντας λυπημένος τη θάλασσα. Είχε βάλει άέρα και το πέλαο χόρευε πέρα ως πέρα...

Έμεινε έτσι στην ίδια θέσι ως το μεσημέρι. Ύστερα σηκώθηκε κι' άρχισε να περπατάει πάνω—κάτω στο καιρί με τα χέρια πίσω και με το κεφάλι γυριστό στο στήθος... Δεν έπαγε όλη μέρα, δεν έβαλε μπουκιά στο στόμα του. Όλο το δειλινό το πέρασε άγναντεύοντας τη θάλασσα. Όταν άρχισε να πέφτει το βράδυ κατέβηκε στ' άμπάρι. Ο σκύλος ήταν άκόμα εκεί, στην ίδια θέσι. Στάθηκε λίγες στιγμές και τον κυττάζε λυπημένος. Ύστερα άνέβηκε πάλι πάνω, πήρε ένα κομμάτι καραβόπανο και ξανακατέβηκε. Γονάτισε μπρός στο Σορόκο, τον διπλώσε στο πανί, τοδύσε μαζί ένα βαρύ σίδερο, τον φορτώθηκε και ξαναγύρισε στην κοντέρα. Στάθηκε στην άραξη της πλώρης με το φρόντομά του στα χέρια. Ο άέρας είχε πέσει. Η θάλασσα άπλωνότανε μαύρη και βουβή γύρω του. Μι' ένα άπότομο κίνημα πέταξε άξαφνα το σκύλι στο νερό. Η θάλασσα άναταράχτηκε, ένα κύμα πήδησε ψηλά, κι' ύστερα σιγ—σιγά το νερό έστρωσε πάλι μαύρο και σιωπηλό... Ο καπετάν Πανάγος έμεινε λίγη ώρα με τα μάτια καρφωμένα στο μέρος αυτό που κατάλειπε το μόνο σύντροφό της ζωής του. Με άργά βήματα τράβηξε ύστερα και κατέβηκε στ' άμπάρι του...

Όλομόναχος και πάντρημος έχει μείνει πειά στο σκεβρωμένο καιρί του ο καπετάν Πανάγος. Από το πρωί ως το βράδυ και πολλές φορές ως τη βαθεία νύχτα, καθέται κι' άγναντεύει το πέλαος, σάν να μαριμάρωσε. Παράτησε όλοτετα και το ψάρεμα. Ζη σάν το πουλί. Τού άπάνει ένα ξεροκόμματι ψωμί και λίγες γουλιές νερό... Η ζωή του τούνε πειά βάρος. Πολλές φορές έτσι καθώς κυττάει τη θάλασσα βαρυναστενάζει, σηκώνει το κεφάλι του κατά τον ούρανό, και μουρμουρίζει κάτι άνάμεσα στα δόντια του. Παρακαλάει το Θεό να τον πάρη μαζί του, να τον αναπάψη...

Έχει πιάσει πειά χερμόνας, ή θάλασσα είναι άγριμενή, οι άνέμοι χαλούν τον κόσμο, τα κύματα τρέχουν όρβ' όρβ', σφυριχτά, άφηνισμένα και σζάνε πάνω στη γέρινη «Πανώρη», που τρίζει όλόκληρη...

Μι' μέσα ο καπετάν Πανάγος άρρώστησε ξαφνικά. Έννοιωσε το κορμί του βαρύ, τα κόκαλα του πονούσαν. Έμεινε στην κονκέτα του να ήσυχάζη, μι' πήγε στο χειρότερο. Κοντά το μεσημέρι τον άναψε και τον έλασε ο πυρετός. Άρχισε να σωροκυλιέται και να δρόνιζε πάνω στο κρεβατοστρώσι του, παραμύλας φωνάζοντας βραχνά τη γυναίκα του. Διψούσε... Η γλώσσα του ήταν σάν ένα κομμάτι πεσίο μέσα στο στόμα του. Με σπαραχική υπόσπρη φωνή καλούσε κάθε τόσο την Άκριβή του:

— Άκριβή, καρδούλα μου, λίγο νερό!...
Νόμιζε μέσα στο φλόγισμα του πυρετού του πως άκουγε το Σο-

ρόκο να ούρλιαζε και τον φώναζε να σωπάσει... Φαντάζοταν πως άρμενιζε στ' ανοιχτά κι' ή προσταγές στο μοῦτσο του βγαίνανε από το στόμα του σκουητές, φρενιασμένες :

— Μάϊνα φλόκο !... 'Αγάντα !...

Κοντά το δειλινό ήσυχασε λιγάκι. Σηκώθηκε τρεκλίζοντας, έπι νερό και ξανάπεσε. Βύθισε στον ύπνο άμέσως και δεν ξύπνησε παρά ύστερα απ' τα μεσάνυχτα. Είχε πάλι πυρετό, τα μάτια του ήσαν κατακόκκινα, άνάσαινε με δυσκολία, σαν κάτι να τον πίεζε στο στήθος... Δάρθηκε ως το πρωί που τον ξαναπάρει ο ύπνος... Τρία μερόνυχτα βρισκότανε στην ίδια κατάσταση. Συνερχόταν κάπου-κάπου, σκεφτότανε τη θέση του, μα ούτε στιγμή δεν τόβαλε στο μυαλό του να μηνύση στο νησί πως κρεβατώθηκε... Την τέταρτη μέρα ή κατάσταση του άπόγινε. 'Ο πυρετός δεν τούπεφτε πειά ούτε στιγμή, παραμιλούσε κι' έσκουζε λυπητερά...

Δεν είχε πια τη δύναμη να σηκώνεται κάθε τόσο από το κρεβάτι, βρισκόταν στα τελευταία του. Είχε πάρει το νερό πλάι του για να δροσίξη το στόμα του, όσο που του σώθηκε κι' αυτό κι' ή δίψα τον βασάνιζε φριχτά...

*Ένα βράδυ είδε μέσα στο βύθισμά του πως άρμενιζε πρίμα. 'Η θάλασσα ήταν όλογάλανη. Φρέσκο, σιγαλινό αεράκι, φούσκωνε τα πανιά της «Πανώρηας». Καθώς στεκότανε στη πρώτη άγνάντεφε άεαφνα, αντίκρυ του, σε μιιά γαλανή στεριά τη γυναίκα του, την 'Ακριβή, να του γνέφη με το μαντίλι να πάη κοντά της...

*Όλη τη νύχτα το ίδιο όνειρο τον έκανε να παραμιλάει και να φωνάζει. Κατά το γλυκογράμα άποκοιμήθηκε... Τό δειλινό τούχε μαλαώσει ο πυρετός. 'Ανοιξε τα μάτια του και κύτταξε γύρω του. Τό άμπάρι ήταν μισοσκοτεινό. 'Από τη μπουκαπόρτα είδε ψηλά, ένα κοματάι ουρανού. 'Ο ήλιος βσιλούσε. Κατάλιβε καλά πως δεν θάρβαζε τη νύχτα του. 'Εννοιωσε τό θάνατο φωλιασμένον εκεί κάπου στίς σκοτεινές κόγχες τ' άμπαραιού. Τό αιδανότανε πως θά πέθαινε. Δεν έννοιωσε μολαταῦτα καμιά άγωνία, καμιά ταραχή γι' αυτό. Σκεφτότανε τη γυναίκα του. Τώρα πειά θά πήγαινε να την άνταμώνη στον άλλον κόσμο, σε κάποιο γαλανό άκρογιάλι, έτσι άπαράλλαχτα, όπως τώδε στον ύπνο του.

*Έξαφνα μιιά σκέψη του καρφώθηκε στο μυαλό. Προσπάθησε ν' άνασηκωθεί μα ξανάπεσε. 'Εσφιξε τότε τα δόντια του, στηρίχθηκε στον άγκώνα του, σούρθηκε στην άκρη της κουκέτας του και σωροκυλίστηκε στα σανίδια. Λαχανιασμένος, με τό στόμα ορθάνοιχτο, με τα μάτια γουρλωμένα, προχώρησε με τα τέσσερα ως την άκρη του άμπαραιού, στηρίχθηκε σ' ένα δοκάρι και σηκώθηκε ορθός. Τα γονάτά του τρέιανε. 'Αρπάχτηκε ώστόσο απ' την άκρη της μπουκαπόρτας και με μιιά δύναμη άπίστευτη, βγήκε έξω και σούρθηκε απ' τη πρώτη ως τη πλώρη. Με τα νύχια και τα δόντια του λυσσομανώντας, άφρίζοντας με ματωμένα τα χείλια, πάσχισε να λύση τή χοντρό παλαμάρια που κρατούσαν τό καίκι δεμένο απ' τους αιδεροκρινούς των μπεντενιών. Στο τέλος τό πέτυχε χτυπώντας τα μ' ένα σκουριασμένο σκεπάρι που βρισκόταν παραριγμένο εκεί πλάι. Τα παλιά σάλια παλαμάρια κομματιάστηκαν. 'Η «Πανώρηα» ήταν πειά έλεύτερη.

*Όλος αυτός ο άγώνας τόν είχε συντρίψει, μιιά — δυό φορές, νόμισε πως θάπεφτε και θά φοφολογούσε εκεί χάμου. 'Ο ουρανός ήταν μαυρός και δουρλωμένος, οὔτ' ένα άστρίδι δεν γλυκοφάνγγε πουθενά. Φυσούσε δυνατό, παγωμένος βορριάς, ή θάλασσα χόρευε φρενιασμένη, μαύρη, κι' άπέραντη...

*'Ο καπετάν Πανάγος έσφιξε τα δόντια του, έκανε κουράγιο και ξανασούρθηκε στ' άμπάρι. 'Η γέριχη, σκεβρωμένη «Πανώρηα», λεύτερη πειά απ' τα χοντροκόμια που την κρατούσαν σκλάβα στο ίδιο μέρος χρόνια και χρόνια, στριφογύρισε χορεύοντας μέσα στην τρικυμία κι' άρχισε να παραδέρνει και να θαλασοχτυπιέται. Τα κύματα που σπάνε πάνω στα μπεντενία και γυρίζαν πίσω, την ξεμάκρυναν απ' τό μέρος που βρισκόταν και την τράβηξαν πειά ανοιχτά.

*'Ο καπετάν Πανάγος κατάλαβε τό θαλασοδαρμό του καϊκιού απ' τό κούνημα τ' άπότομο. Δεν μπορούσε να σταθή στα πόδια του κι' έτσι γονατιστός, όπως ήταν έκαμε τό σαυρό του κι' έπεσε έξαντλημένος στο κρεβάτι του... Τό άνέβασμά του στην κουβέρτα τόν είχε τελέψει. 'Εννοιωσε τα πόδια του να ξυλίζουσιν, τα χέρια του ήσαν βαρεία και χροά σαν από σίδερο. Τό κοντανάσασμα κι' ο ρόγγος τόν πιάσανε πάλι άπότομα. 'Ηταν ή σερνές στιγμές της ζωής του, της πολυβασανισμένης, πέθαινε !... 'Εκλεισε τα μάτια του κι' άπόμεινε άσάλευτος, με ορθάνοιχτο τό στόμα. 'Η μασέλα του κρεμόταν σαν ξεκλειδωτή. Τα δόντια του φάνταζαν σαν νάχαν μακρύνει άπότομα... Είχε άπομείνει με τα σέλια άνοιχτά και τα χέρια σταυρωμένα πάνω στο στήθος του... Λίγες στιγμές ύστερα ξεψύχωσε...

Μέσα στη σκοτεινή φουρτουνιασμένη νύχτα ή «Πανώρηα» παράδερνε στ' ανοιχτά, τραβώντας για τ' άγνωστο ταξειδι της, μονάχη κι' άκυβέρνητη στους ανέμους και στα κύματα...

Χάρης Σταματίου

ΑΠ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Βασιλείς... έργοστασιάρχαι !

Είνε γνωστόν ότι ο Κάιζερ Γουλιέλμος ήτο ιδιοκτήτης ενός μεγάλου έργοστασιού τό όποιον έκαμε φαρφυρία και πιάτα. 'Ο Αυτοκράτωρ μάλιστα συχνά εύρισκε τρόπον να έπαινη τά προϊόντα του.

'Αλλά δεν ήτο ο μόνος ήγεμών που προσπαθούσε ν' αύξηση έτσι τά έσοδά του. Και ο Αυτοκράτωρ της Αυστρίας Φραγκίσκος—'Ιωσήφ, είχε πολλά έργοστάσια, στα όποια επίσης έφτιαναν πολύτιμα και πολυτελή φαρφυρία και πιάτα.

'Ο βασιλεύς της Δανίας έχει έργοστάσιο δικό του, στο όποιον κατασκευάζονται παιγνιόχαρτα.

'Ο Μικάδος αγοράζει όλο τόν καπνό που καλλιεργούν οι ύπηκοοί του και τόν πουλάει στην τιμή που όρίζει ο ίδιος, όσο του κανίσει...

Στην Κίνα ο Αυτοκράτωρ εισέπραττε 2 έκατομμύρια λίρες τό χρόνο από τά άλάτια.

Παράδεχοι όνομασάι δρόμων

Οι Εύρωπαίοι που πήγαν για πρώτη φορά στο Πεκίνο διάβαζαν με έκπληξη τά όνόματα των διαφόρων δρόμων της πόλεως αυτής. 'Υπάρχει λ.χ. στο Πεκίνο ένας δρόμος που τόνονά του εινε : «'Οδός των Εύτυχών Στρουθιών». 'Αλλος δρόμος όνομάζεται : «'Οδός Βαρβάρων». Τόν όνόμασαν δε έτσι προς τιμήν των... Εύρωπαίων ! Τάς παρόδους τάς όνομάζουν : «Νεκράς όδους» και τάς πολυσυχνάστους : «Ζώσας». 'Επίσης πρωτότυπα όνόματα στην Κίνα φέρουν και οι διάφοροι πύλοι. Στο Πεκίνο λ.χ. υπάρχει : «Πύλη μη ένδίδουσα εις τούς διαφθορείς της παρθενίας». Και άλλες και άλλες με ποιό παράδοξες όνομασίες.

Ψάρια... στην ξηρά

*Ένα από τά παραδοξώτερα ψάρια εινε και ο «Σολύ», ο όποιος μπορεί μὲν να κολυμπά, αλλά προτιμά... να περπατή στην ξηρά. Στην Φλωρίδα πολλές φορές τόν βλέπουν να σκαρφαλώνη στις ρίζες των δενδρυλλίων και να μεταχειρίζεται για πόδια, τά φτερά πούχει στο στήθος του.

Στάς Φιλιππίνas νήσους υπάρχει ένα ψάρι όνομαζόμενο «Πόγιο», που τόν περισσότερο καιρό του τόν περνάει στην άμμο. 'Αν δεν κατορθώσει να βγί απ' τη θάλασσα, πεθαίνει γλήγορα.

'Αλλο είδος «χερσαίον» ψαριού στάς Φιλιππίνas εινε και ο «Τερεμπόν», ο όποιος επίσης ζή και στην ξηρά και τρέφεται με άρουραίους ! Τό ψάρι αυτό έχει μήκος τριών ποδών.

John William Chasseaud

—

ΓΝΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

— 'Η καλές γυναίκες εινε πάντοτε καλλίτερες από τούς καλούς άνδρες.

M. Ναπολέον

— Ποιός μπορεί να πη ότι γνωρίζει καλά τίς γυναίκες ; Τό χαμόγελό τους έρχεται σε αντίθεση με ότι μās λέει τό βλέμμα τους, τά λόγια τους εινε γεμάτα ύποσχέσεις ενώ ο ήχος της φωνής τους εινε γεμάτος ειρωνία...

Λερμοντόφ

— 'Ορισμός : 'Η γυναίκα δεν μπορεί να ύποφέρει μιάν άλλη γυναίκα που... δεν εινε άσημότερη της !

Λερμοντόφ

— 'Όσο λιγώτερο ένας ήρως μυθιστορήματος μοιάζει με πραγματικό άνθρωπο, τόσο περισσότερο οι γυναίκες τόν συμπαθούν.

Κόμης Π. Βιαζέμσκιη

— 'Η καρδιά της γυναίκας, εινε ένα άκατανόητο βιβλίο με άπειρες έκδόσεις ! Κανείς ποτέ δεν μπορεί να τό διαβάση ως τό τέλος.

Κόμης Βιαζέμσκιη

— Τίς γυναίκες πρέπει να τίς αγαπάτε χωρίς να έπιχειρήτε να τίς έννοήσετε.

Ουίτδ